

# RÀU SEN LỆ THỦY GIÀU TIỀM NĂNG KINH TẾ VÀ DU LỊCH

CHÂU KIM NÂM

**B**àu Sen ở xã Sen Thủy huyện Lệ Thủy là món quà quý của thiên nhiên đặc ân cho con người ở miền quê gió Lào cát trắng.

Ai có dịp đi từ Bắc vào Nam theo quốc lộ 1A đến dốc Sỏi tiếp giáp địa giới xã Hưng Thủy - Sen Thủy là được chiêm ngưỡng cảnh bầu nước trong xanh mênh mông rộng hàng trăm ha ở dưới dốc ngay bên trái đường. Vây quanh bầu là vành đai những động cát trắng lóa mắt, điểm xuyết những rặng phi lao xanh, mái ngói hồng của nhà dân ẩn hiện thấp thoáng. Làn gió nồm nam xao động mặt bầu gợn sóng lăn tăn và rừng phi lao cất tiếng vi vu như bản nhạc nhẹ. Từ Bầu Sen vượt qua bãi cát khoảng 4 cây số là đến biển Ngư Thủy.

Hồ sen có từ bao giờ?

Tôi là người xứ Lệ lớp hậu sinh, chưa có điều kiện nghiên cứu hết những tài liệu làm căn cứ trả lời hoàn chỉnh câu hỏi đó. Song qua sách Đại Nam nhất thống chí thì “Bầu Sen cách trung tâm Lệ Thủy khoảng 20 dặm về phía Nam, thuộc địa phận Thủy - Liên - Thượng và Thủy - Liên - Hạ, chu vi 15 dặm, gò soi phía Bắc, động Bụt phía Nam nước Bầu Sen thông với kênh Lãn ở phía Tây. Bầu Sen gần đầm Bang Cổ phía Nam”.

Còn sách Ô Châu cận lục của Dương Văn An thì “Bầu Sen ở gần phía Đông núi Mã Yên (An Mã) phía Tây Lệ Thủy. Phía tả bầu có núi ngoài núi có núi, sắc nước như chàm, bốn mùa thường đầy, mưa luôn vẫn không tràn, nắng hạn cũng chẳng cạn. Người hái củi chăn trâu bò đi lại luôn luôn nhưng vì bầu dày đặc cây sen nên chẳng ai

xuống tắm - Chắc vì thế mà có tên Bầu Sen”.

Nếu đứng từ một cai điểm ngắm kỹ thì Bầu Sen có hình chữ V, chiều dài trên 3km, chiều sâu chưa biết bao nhiêu mét nhưng dân địa phương gọi là “bầu không đáy”. Từ lâu đã có giả thuyết: sự hình thành Bầu Sen do đứt gãy địa tầng chạy song song bờ biển theo hướng Tây Bắc - Đông Nam, gần trùng với con đường thiên lý 1A đoạn Nam Quảng Bình. Trên đoạn đứt gãy đó tạo nên một loạt bầu kể từ Bắc vào như Bầu Tró, Bầu Sen, Bầu Dum và một số bầu nhỏ khác, cũng một đoạn sông Kiến Giang phát nguyên từ Tây Lệ Thủy về Võ Xá - Quảng Ninh, đổ vào Nhật Lệ ra biển. Nước trong các bầu chưa bao giờ cạn mà ngọt mát trong xanh quanh năm. Từ thực tế ấy, người ta tưởng tượng ra mạch ngầm thông nhau từ Bầu Tró - Đồng Hới tới Bầu Sen - Lệ Thủy, với độ dài trên 50 cây số, cùng nhiều huyền thoại ly kỳ.

Từ lâu đời, con người nhớ hương lợi mà “quên” đầu tư cải tạo chăm bón nên cây sen trong bầu vừa ít vừa thưa thớt. Song loại hoa thiêng liêng này vẫn đầy sức quyến rũ. Cứ đến mùa hè là sen trắng, sen hồng nở rộ, rực rỡ sắc màu, thoang thoảng hương lan tỏa khắp vùng. Nguồn thủy sản ở đây phong phú đa dạng, đủ các loại tôm, cua, cá nước ngọt. Một mẻ lưới cất lên có khi hàng chục cân. Nhiều người câu trúng cá chuối nặng 3 kg. Cá chép lậu có con nặng hàng yến. Thảm thực vật lòng bầu như rong tảo, phù du dồi dào. Cò, vạc, trích, le le, diệc, sả... sinh sôi bầy đàn tự do cư trú.

(Xem tiếp trang 60)

# RÀU SEN LỆ THỦY... (Tiếp theo trang 56)

➤ Bàu Sen nay thuộc quyền quản lý chủ yếu của chính quyền xã Sen Thủy. Địa phương có quy ước khai thác bảo vệ bàu, dấu vậ việc thực hiện quy chế cũng còn nhiều vấn đề phải bàn. Dọc theo bờ của bàu về phía đường Quốc lộ 1A, nhiều quán dựng lên theo cách đóng cọc dưới nước làm nhà nổi mái lá, bán các món ăn đặc sản và giải khát. Một số hộ nghèo được chính quyền địa phương giao cho buông câu kéo lưới để vừa xóa đói giảm nghèo vừa cung cấp thực phẩm tươi sống cho thị trường. Cá, tôm, cua Bàu Sen có mặt ở Đồng Hới, Vinh, Đông Hà, Huế và nhiều nơi khác. Đất dựng quán đầu giá dài hạn, thuế má kinh doanh Nhà nước quản lý. Riêng người khai thác thủy sản phải nộp lệ phí theo định mức cho địa phương để phục vụ phúc lợi cộng đồng.

Nhờ thực hiện lệnh cấm dùng chất nổ, xung điện... trong quá trình khai thác, đánh bắt nên tôm cá tự nhiên ở Bàu Sen ngày càng phát triển. Nhiều hộ giàu lên từ nguồn thu này.

Đáng lên án những kẻ tham lam lén lút dùng chất nổ, xung điện, rẫy cây độc để vơ vét thủy sản; dùng nhựa, súng, những phương tiện nguy hại khác đánh bắt hủy diệt chim trời. Các quán hàng, cư dân ven hồ còn xả rác, dầu mỡ xuống hồ tùy tiện gây ô nhiễm cục bộ. Hiện tượng này gần đây có giảm. Từ

thực tiễn đó cho thấy, cần ngăn chặn triệt để, tránh hậu quả khôn lường cho môi trường và sự sống của sinh vật khu vực Bàu Sen. Tin rằng không lâu nữa Bàu Sen - Lệ Thủy sẽ được huyện, tỉnh ta biến thành điểm du lịch nằm trong hệ thống danh thắng Quảng Bình như: An Mã, khoáng Bang, mộ Lê thành hầu Nguyễn Hữu Cảnh, chùa An Xá, nhà Đại tướng Võ Nguyên Giáp, phá Hạc Hải, Bàu Tró, núi Thần Đinh, Phong Nha - Kẻ Bàng và các danh thắng khác.

Riêng Bàu Sen có thể xây dựng hệ thống nhà nghỉ quanh bàu cho khách du lịch, tạo các trò chơi giải trí như chèo thuyền, lướt ván, nhảy cầu, bóng nước, bóng chuyền trên cát...

Nguồn nước ngọt ở Bàu Sen đã được huyện Lệ Thủy dẫn qua hệ thống mương máng thủy lợi Rào Sen cho nhiều xã trong huyện phục vụ nông nghiệp và nuôi trồng thủy sản mấy mươi năm qua. Nếu được đầu tư để tạo nguồn nước sạch phục vụ đời sống cho những nơi khan hiếm trong mùa cạn quanh vùng thì Bàu Sen cũng là địa chỉ lý tưởng.

Tương lai Bàu Sen - Lệ Thủy sẽ nhanh chóng biến thành điểm du lịch sinh thái để khai thác cao nhất nguồn lợi sẵn có đầy tiềm năng, làm cho quê hương ngày càng giàu đẹp, tạo sức sống trường sinh cho bàu mang tên loại Quốc hoa.

C.K.N